

ALVEROTVS, SIVE DE TRIBVS ANIMO-
RVM VEHICVLIS.

LVCAS.

Alue Capella. **C**APELLA. Et tu, Luca amantissime. **L**V C. Vndenam, & quo: **C** A P. Verona redeo, quò me literis superiorib⁹ diebus Daniel Rhesnerius aduocauit, qui isthic (vt nosti) præfectū agit, cum quo mihi à pueris magna beneuolētiae & amoris intercedit necessitudo. Ad te autem veniebā si quid velles. nam cras aut ad summum perendie Venetias ire cogito, vt & senatui meo quam debeo præstem operā (complusculos enim abfui dies) & meos insuper reuifam. **L** V. Mirabar equidem Capella, & vbinam esses, coniectari haud facile poteram. nam neq; te hic videbam, quo, dum ades, deambulatum venire soles, & te Venetijs non esse, certo sciebam. Cæterum bene habet, quando hic incolumem te video. nanq; dum aderis, meo arbitrato te frui potero, & de re qua-
dam mea opportune etiā consulere, quæ cū non leuis sit momenti, & angit me (vt par est) & quid cō-
siliij de illa capiā, dubium me animi facit. Opportune igitur venisti. nam cum te prudentia insignem
semper noui, tum mei etiam in primis amantissimum: quamobrem (vt spero) me ab hac animi per-
plexitate facile explicabis. **C** A P. Ludis, vt soles, Luca, & me cauillo impetis. An tibi desunt quæ in-
eas consilia, tua præsertim in re, quem tū ob ingenij præsens semper acumen, tum propter multipli-
cem rerum experientiam alij consulere solent? **L** V C. Age age Capella, notiora quæso. nanque me his
præposteris laudibus, quas neque in me esse cognosco, neque recipio, non ornas, sed oneras: & alio-
quin fugit ne te vulgatum illud, homines proprijs in rebus haudquaquam recte perspicere, sed valde
sæpenumero cæcutire: necnon ægrotos medicos non se ipsos curare, sed alios qui sibi medeantur, ad-
hibere solitos: Et profecto ita se res habet. affectus enim & commotus animus haudquaquam rite de-
spicere & iudicare valet. Consilium nanque affectioni contrarium vt sanè est, ita non immerito ab
omnibus huiusmodi esse censetur. **C** A P. Quando ita tibi videtur Luca, id fiat quod expetis. nihil
enim prohibet mea omnia, quantulacunq; sunt, tibi præsto semper esse: & alioquin Homericum me
mouet illud, Duo simul omnia melius & rectius. Verum hac, si placet, conditione id fiet, vt antequā
quod ad te pertinet aggrediamur, quando, vt videtur, in præsentia vacas, & ego hodie vt me de via
colligā, nihil aliud agere decreui, mihi seriatim prolixèq; narrare velis quæ superioribus diebus cum
apud Aluerotum cœnaretis tu & Leonicus noster, alijq; præterea eiusdē notæ viri, disceptata fuerūt.
quædam enim mihi non de conuiuio (vt aiunt) collecta, sed selecta potius & recondita Veronæ Ba-
ptista Turius noster, vir (vt nosti) & bene eruditus, & bonarum literarum studiosissimus, qui illi in-
terfuit conuiuio, per capita discurrendo tetigit potius quàm enarravit. Quæ tamen mihi adeo infedes-
runt, sic me audiendi quæ reliqua fuere, vehemēti desiderio repleuerunt, vt nihil æque doleam, quàm
me illi suauissimo conuiuio non interfuisse. Discumbentium enim vnus fuissem, certò scio. Verum tu
mi Luca, quādo, vt dixi, in præsentia nihil tibi, vt opinor, aliud est agendum, & qua es memoria, rem
totam te tenere non dubito, me amœnissimi illius conuiuij, & vere Socratici (vt fieri potest) participē
facere velis. Rem enim mihi gratissimam feceris, si illa omnia quo fuerunt enarrata ordine recensue-
ris. postmodum, si videbitur, opera consilioque meo, quando id tibi curæ est, ad omnia iure tuo vti po-
teris. Locus quinetiam iste nonnihil nos admonere videtur vt hic totam rem istam commode transi-
gamus. Riparum enim toros propter hunc amœnissimum fluuium mollis conuestit hærba, omnesq;
ruris iucunditates & gratias vrbanius iste facile superat amnis, vbi & tu melius commodiusq; sermo-
nes illos recensere poteris, & ego inuicem quem de via cepi laborem, grate quiescendo deponam. **L** V C. Ad rem (mehercle) iucundam me reuocas Capella, quæ mihi eo suauior sanè memoratu erit,
quo tibi rem gratam (ex ijs quæ dixisti) me facturum esse intelligo: & alioquin isthæc ipsa sæpius re-
tractata non solum non satiant, nouitatiscq; gratiam deperdunt, sed mirum quantum semper oblectēt
magis, audientiumq; auribus veluti recentia iucundissimum quendam discendi relinquūt pruritum.
Considamus igitur hic, quando ita tibi placet. nanq; ego te pluribus non tenebo, sed rem omnem quo
gesta fuit ordine, à principio exordiri aggrediar. **C** A P. Sic faciamus. **L** V C. Superioribus diebus
Capella, dum apud Aluerotū nostrum inuitati (diem enim natalem celebrabat) discumberemus ego
& Leonicus, & Hieronymus medicus frater meus, necnon Baptista Turius, de quo isthæc inaudisti,
& aliter Baptista cognomento Leo, philosophiæ & literarum deliciæ, alijq; præterea complures Al-
ueroti necessarij: laute sanè & opipare accepti fuimus. Nosti enim viri minime parci vitæ cultum, &
cum alijs in rebus, tum in hoc conuictus symposiorumq; genere non profusam & superfluentem, sed
ciuilem & aptam magnificētiam. Et quoniam non corporibus solum eruditus hospes, sed animis etiā
consultum volebat, inter epulas aderat Anagnostes, eius, vt arbitror, ex sorore nepos, puer quidē ille,
& adhuc impubes: verū, vt apparuit, literis excultus. nanq; scite admodū lectitabat, claraq; & suauis
voce conuiuarum animos tum leniter demulcebat, tum etiam ad dictorum intelligētiam nescio quo
modo efficaciter excitabat. Lectio autem fuit de sexto Aeneidos libro, vbi altius caput diuinus extol-

lens Maro, & veluti poëticæ oblitus, philosophum planè induit, eumq; non de triuio, sed melioris (vt aiunt) notæ: quando scilicet de mundi agit anima, menteq; ipsum iugi motione intrinsecus agitante, ex quo prima rerum initia, quæ elementa vocant, prodire, mox etiam & animalium genera omnia. Nihil autem prohibet (vt arbitror) & carmina ipsa nunc subtexere: quæ mihi adeo placent, ita animo penitus insident & inhærent meo, vt quoties illum relaxare volo, isthæc ipsa decantem, profunde dissimulq; illorū sensum dulci coniunctum lepore suauiter mente reuoluam. Sūt autē (vt nosti) ista:

- Principio cælum, & terras, camposq; liquentes,
 Lucentemq; globum Lunæ, Titaniaq; astra
 Spiritus intus alit: totamq; infusa per artus
 Mens agitat molem, & magno se corpore miscet.
 10 Inde hominum pecudumq; genus, vitæq; volatum,
 Et quæ marmoreo fert monitra sub æquore Pontus.
 Igneus est ollis vigor, & cælestis origo
 Seminibus, quantum non noxia corpora tardant,
 Terreniq; hebetant artus, moribundaq; membra.
 Hinc metuunt, cupiuntq;, dolent, gaudentq;, nec auras
 Dispiciunt clausæ tenebris, & carcere cæco.
 Quin & supremo cum lumine vita reliquit,
 Non tamen omne malum miseris, nec funditus omnes
 20 Corporeæ excedunt pestes, penitusq; necesse est
 Multa diu concreta modis inolescere miris.
 Ergo exercentur pœnis, veterumq; malorum
 Supplicia expendunt. aliæ panduntur inanes
 Suspensæ ad ventos, alijs sub gurgite vasto
 Infectum eluitur scelus, aut exuritur igni.
 Quisq; suos patimur manes: exinde per amplum
 Mittimur Elysium, & pauci læta arua tenemus,
 Donec longa dies perfectæ temporis orbe
 Concretam exemit labem, purumq; reliquit
 30 Aetherium sensum, atq; auræ simplicis ignem.
 Has omnes vbi mille rotam voluere per annos
 Letheum ad fluuium, Deus euocat agmine magno
 Scilicet immemores, supera vt conuexa reuifant,
 Rursus & incipiunt in corpora velle reuertî.

- C A P. Ita viam mi Luca, vt ista semper admiratus sum carmina, & latentiores quosdā illis subesse sensus semper existimaui, quàm quomodo ab interpretibus habentur exposita. Non enim (illorū pace dixerim) Virgilianum apicem illi mihi contingere videntur. Verum prosequere. Spero nanque hodie quæ ab illis habere nunquam potui, à te certe habiturū. L V C. De me nihil expectes Capella, neque tibi quicquam promittas. Non enim is sum qui isthæc recte explicare possim: sed auditos referam sermones, tu postmodum illos pensculabis. hodie nanq; merū me narratorem habebis. C A P. Vt lubet. perge modo. L V C. Sub ijs igitur lectis secundæ iam afferebantur mensæ, pomorum varij generibus, & omni bellariorum apparatū & copia refertæ: tacebantq; omnes, vt mihi videbatur, lectorum carminum verba sensusq; examinantes, & animo retractantes. Sed inter cæteros clara me hercule admodum Leonici nostri fuit admiratio, qui veluti extra se positus, & quodam afflatus spiritu, bis exclamauit, Euge, euge Maro. statimq; conticuit, eo corporis habitu, oculorumq; contuitu, quē ij qui ecstasim patiuntur, manifestò habere solent. Et Aluerotus cum Anagnostæ nutu silentium indixisset, ad Leonicum conuersus, Quid tu, inquit, Leonice in supremam (vt aiunt) mentis arcem te penitus recepisti, & tanquam Lethen ad fundum biberis, & loci sanè oblitus es, & tēporis? An te fugit conuiuiorum hilaritatis condimenta quædam præsentium esse sermones, tristesq; & seueras huiusmodi cogitationes à symposiorum iucunditatibus semper fuisse explosas? Effare igitur, & si non aliud, id saltem quod in præsentia animo versas, eloquere. Videris enim mihi Virgilianis carminibus veluti prægnans effectus torqueri quodammodo, & non belle te habere nisi cito pepereris. Ita est, inquit ille, suauissime Aluerote, & me puer ille ceu non poëticis versibus, sed magicis quibusdam cantationū præstigijs excantasset, sic externauit, vt nisi tu me interpellasses, & verbis tuis me mihi restituissem, adhuc hærerē. Et quid est, inquit Aluerotus, quod te adeo affecit, vt cæterorum oblitus, illis summa animi intentione vacares, ita vt imprudens opinor, & id te facere nesciēs subito exclamares, Euge, euge Maro? Considerabam, inquit ille, Aluerote, quonam afflatus spiritu, nullius non philosophiæ peritus Maro illa deprompsisset, quæ omnia Academicorum Stoicorumq; decreta, ea inquam quæ ad vniuersum hoc animal pertinent omnia in se animalium genera complexum, quem mundum appellamus, comprehendunt & continent. Tangit enim in primis illam quam cum Academici & Stoici, tum Peripatetici ferè omnes mundi vocant animam, vniuersæ illius infusam molli, eamq; penitus cunctasq; illius partes perenni quadam tranabiliq; spiritus natura viuificantem, animalq; hoc maxi-

mum efficientem & animantem, cuius corpus quicquid sensu percipitur, merito esse censetur. Stoicorum quinetiam dogmatis peculiariter meminit, qui calorem igneamque naturam quo aluntur crescuntque omnia, & iugi motione cientur, mundo illiusque partibus includi voluit. Omne etenim, de illorum sententia, quod viuit, siue animal, siue terra editum, id certe viuit propter inclusum in eo calorem: ex quo intelligi sane debet eam caloris naturam vim habere in sese vitalem per omnem mundum pertinentem, & omnia in illo permeantem: quod noster hic Maro cum vigorem igneum, tum caelestem vocat originem. Vera narras, inquit, Leonice, & isthac ipsa Virgiliani exponunt interpretes: verum de animorum circuitu posteaquam hinc emigrauerint, & de illorum rursus ad corpora descensu, & quibus id eueniat causis, praeterea de illorum purgatione, poenarumque quas expendunt generibus, de quibus hic loquitur Maro, aut nihil omnino, aut satis exigua, & frigida mehercule veluti comminiscens in medium adducunt. **10** Quare rogo te si quid habes, habes autem certo scio, vt ne graueris id & mihi, & istis omnibus qui te tacentes rogare videntur, recensere, egregiumque hunc philosophiae colophonem natali meo apponere. Recodita, inquit ille, Aluerote, & non vulgata philosophiae exoptulas mysteria, quae hoc in loco Maro noster potius tangit quam exprimit. De partialibus enim animorum naturis, vt mihi videris, deque vitarum electionibus, ascensu quinetiam illorum & descensu audire desideras: temporumque periodis, quibus cum in caelo, tum vicissim in terris humani degunt animi. Et Aluerotus, isthac ipsa, inquit, Leonice audire percipio: praeterea de poenarum apud inferos generibus quibus impuri fontesque plectuntur animi: illorumque purgationibus, a quibus in pristinum restituti naturam sublimes posthac euadunt, & vice crassi solitarijque cuiusdam corporis cuius in terris curam gerebant, vniuersi ipsius cum alijs eiusdem notae animis efficiuntur curatores. Hae enim & hic tangere videtur **20** Maro, & ego apud Ciceronem nostrum quosdamque etiam alios veteris memoriae auctores vidi potius quam plane intellexi. Non enim is sum qui istis praesertim de rebus impudenter mihi blandiri velim.

Non immerito, inquit ille, ista tibi Aluerote obscura & non bene peruia esse videntur. Nam & re ipsa huiusmodi sane sunt, & auribus praeterea tuis (vt opinor) insolita. Noua autem semper omnia praesertim a communi remota vsu, etsi non suapte natura, nouitate tamen ipsa duriuscula videri solent. Sunt praeterea quaedam quae non recte considerata merito hac in re difficultatem augent, & quae nouitiorum philosophantium haudquaquam concedit natio, quo scilicet rationis modo humani mouentur animi, & modo sursum versus, aliis deorsum stans quibusdam temporum curriculis ferantur. Corporum enim huiusmodi sane sunt motiones. Animus autem cum ex hoc terreo crassoque emerit corpore, ad suam postliminio reuersus naturam, incorporea censetur essentia. Parique rationis modo incorporeum quippiam pati a corpore, & aut aqua dilui, aut igne (vt inquit Maro) exuri haudquaquam **30** vero consentaneum esse videtur. Poenarum igitur hoc rationis modo secundum quosdam, suppliciorumque apud inferos ratio, vana sane erunt, inaniaque verborum terriculamenta, anicularumque fabellis quam simillima, vulgi quidem animos nonnihil fortasse mouentia, apud eruditos autem & constantes viros pro futilibus semper habita, & nunc etiam habenda. Et Aluerotus, ista sunt, inquit, Leonice quae ex te audire percipimus: vt pro istis etiam loquar qui iam dudum id ipsum mihi significant: quare quando nihil aliud in praesentia nobis est preuertendum, hoc diei reliquum, si placet, istis sermonibus iucunde & vtiliter componamus. Cumque caeteri id vt facere vellet Leonicum rogassent, subridens ille, De composito, inquit, vt videtur, Virgilianos versus illos Anagnoste recitare voluistis, vt isthac vobis **40** de me exquirendi daretur occasio. Verum nulla est inuidia quin ea nunc ex me audiat quae ego ex multiiuga Academicorum lectione collegi. Vniuersam enim rem istam Platone duce viri illi abunde sane in commentarijs pertractant suis, quem proculdubio secutus hic esse videtur Maro. Caeterum antequam exordiar, vos omnes nunc admonitos esse volo, vt ea dicendorum probetis teneatisve sola quae nostratium, id est, Christianorum diuinis comprobantur decretis: caetera vero explodatis. Hae enim vere caelitus delapsa philosophia, vt de Tiresia inquit Homerus, sola sapere videtur: caeterae vero tanquam umbrarum vagantur. Ab omnium igitur opifice initium facientes, illumque tota mente (vt par est) venerati, dicimus, & veraciter asseueramus, eum cum aliorum omnium quae sensu intelligentiae comprehendi possunt, tum partialium animorum, de quibus mox verba facturi sumus, primam, veram, solamque esse causam. quapropter hunc deorum hominumque patrem vniuersa merito appellauit antiquitas. Ab hoc autem in corpora humanos emanare, vel potius illis adesse animos, non tempore aliquo aut motu, sed non alia magis expressae rei similitudine, quam vt a solis lumine radius ipsi sese insinuat oculo, pro intellectus nostri captu dicere possumus. Non enim ineffabile huiusmodi mysterium aut recte intelligere (vt arbitror) aut commode eloqui hominibus est concessum. Diuinitus autem id efficitur, sicut illi visum est. Nos autem quod Academici senserunt, qui eiusmodi de re inter reliquos philosophos sine controversia & melius & copiosius sunt loquuti, pro virili nostra in praesentia explicare contendamus. Humanum igitur his animum mentium diuinarum vltimum, & mutabili quadam natura praeditum esse voluerunt, aeternum quidem illum, & morti minime obnoxium, cum ob illam qua praeditus est essentiam se ipsam mouentem, & nunquam se deferentem, vt in Phaedro, & in commentarijs de Rep. ostendit Plato: tum propter opificem causam, a qua primo est productus. immediatis enim effectibus quaeque producens causa multum certe sui condonat & concedit. **50** Hanc igitur de qua loquimur vltimam mentem, humanum videlicet animum, vt mundi incola efficiatur, mundanumque rite appellari possit corpus, quiddam connatum & ab architecto illo primario fabre

factum habere necesse est. sine illo namq; in mūdo solum modo viuit illo qui intelligibilis appellatur: cum hoc vero sensibilis est portio vniuersi. Aetherium igitur corpus purum lympidumq; & totum illi lustre illi summus applicuit opifex: neq; id (mehercule) sine causa. Vltimam enim mentem supremo primum adhærere corpori consentaneum vero esse videtur: neq; adhærere solum, sed etiam penitus infundi. Et hoc profecto est quod in Timæo diuinus scribit Plato, vbi postquam sphaerarum animis ætheria assignauit vehicula, humanos etiam animos consimilibus vti vehiculis voluit, ætheriumque illis corpus applicuit, à quibus ceu ab omnium opifice attributis nusquam absoluuntur animi, sed illa semper viuificant & mouent: eoque certe modo sempiterna etiam & immortalia reddunt. Verum hoc in loco anceps profecto inter Academicos exoritur quæstio, vtrū videlicet humanus animus sine corpore isto ætherio, quod eius vehiculum vocant, & nos posthac illos imitati huiusmodi vtemur vobiscabulo, nobilior meliorq; erat quàm cum illi istuc adiungitur corpusculū, aut ignobilior & deterior. Si enim nobilior de per se & solitarius erat animus, profecto, inquit, sphaerarū animis, quibus statim productis peculiaria opifex adiungit vehicula, humanus erat nobilior animus nullo antè adiuncto vehiculo: quod neque vera dicat ratio, diuinos illos animos ab omni prorsus generationis labe absolutos & liberos: ijs qui in generationem decidunt, animis esse ignobiliores deterioresve: neq; Academicorum quispiam, aut omnino philosophantium aliquis dicere vnquam est ausus. Si autem vehiculi istius appendiculo nobiliorem melioremq; illum esse dicemus, alia rursus via sagax reclamaturatio, absurdum & ab omni penitus veritate alienum esse dicitans, summi illius opificis fabricam iusta reprehensione non carere, à quo non perfectissimū statim suo in genere processisset opus: sed ab eo quod præter naturam est, productionis suæ fecisset initium: quandoquidem ab imperfectiori ad perfectius quiddam & melius vehiculi applicatione humanus procederet animus. In salebris igitur (vt aiunt) de sui ipsius natura anceps & dubius hæret animus, cum vtrinque, vt visum est, non satis peruiæ occurrant angustia. Cæterum iidem ipsi qui hanc infligere plagam visi sunt, efficaciam statim solutionis afferunt medicamenta. Dicunt enim cum animorum tum vehiculorum ipsorum productiones à rerum opifice simul emanasse nullo temporis medio interuallo: prioris autem & posterioris vocabulis necessario quodammodo vti oportere, quando non aliter animorum excellentia à corporis (vt ita dicam) ignobilitate & depressione verbis indicari & exprimi recte possit. Cum igitur partiales semper animi ætheria illa annexa habeant vehicula, nusquamq; illa (vt post etiam videbimus) deponant & exuāt, eiusdem semper nobilitatis dignationisq; non iniuria esse censentur. Tūc Aluerotus, Profecto, inquit, Leonice, egregius istuc ipsum sensisse videtur vates: primiq; huius corpusculi & animorum vehiculi recte se intelligentibus indicamenta posuisse: cum post illorum purgationem ætheriū restare sensum & auræ simplicis ignem scripsit. Et Leonicus, Vera, inquit, narras Aluerote. Cæterum poetarum more eo in loco noster Maro id quod habetur, pro eo quod habet fanè posuisse videtur. Sensus enim in corpore est, & proprie sine corpore esse non potest. Pro vehiculi igitur ætheria essentia sensum posuit ætherium. Verum de istiusmodi sensu mox plura: nunc de vehiculorum naturis prosequemur. Post ætherium hoc corpus quo ceu curru quodam descendurus in generationem vehitur animus, quod de natura sui purum illustreq; & astro simile esse asseuerant, antequam ad tetrū istuc compositumve & mortale decidat corpus, quod terreum ostreaceumq; merito appellant, alia induere corpora humanum animum, quas simplices vocant tunicas, est necesse. Naturales enim huiusmodi progressionem non nisi conuenientibus fieri medijs merito est censendum. Hoc autem secundum animi vehiculum esse dicunt ex simplicibus constans elementis, & ipsum certe tenue & simplex, sed multum quantum ab ætherio illo peculiari connatoq; animorum vehiculo distans, cum synceritate puritateq; ipsa, tum excellentis dignatione naturæ: quod illis non opificem causam, verum nouitios secundosq; efficere deos, id est elementares sphaerarum animos autumant. Quamobrem posthac elementare hoc ingressus vehiculum animus non solum mundanus, quod vt esset, à primo habuit vehiculo, appellatur, sed ad hoc generationis etiam (vt aiunt) ciuis efficitur. In vniuersi enim parte illa concessit in qua cum actiones omnimodæ, tum mutabilium rerum passionum affectionesq; manifestò fieri conspiciuntur. Cum hoc posthac vltimo loco terreum compositumq; ingredi censetur corpus: quod vltimum illius vehiculum nuncupatur, cum re vera teter tenebricosusq; potius appellari debeat carcer, quàm vehiculū. Mortale quippe id est, & corruptibile, neq; hoc semel, vt videtur, & existimat vulgus, sed continuo. Nam singulis horarum momentis interit, nusquamq; eodem permanet in statu. Quod etiam ostreaceū, similitudine à duro obstiposq; ostreorum tegumento deducta, diuinus appellauit Plato. Et quoniam in corporum natura ab animorum essentijs ceu à lumine radij, peculiare propriæq; vitæ dependent species, cum quibus mox ipsi etiam prodeunt sensus, vt ipsum ætherium corpus primum animi vehiculum simplex purumq; & astro simile esse perhibetur, ita perennis in illud immortalisq; ab eodem animo vitæ emanat species, deficiens nunquam, illiq; semper adhærrens, cuius causam retro diximus animorū cum huiusmodi corporibus perpetuam indissolubilemque planè esse copulam. Neq; id (mehercule) sine ratione censetur. nam cum per suam essentiam corpori vitam præstet animus, essentia certe illius sempiterna, vita est sempiterna. Porro sempiterna vita cui adhæreret, primo eidem sempiterno adhærere necesse est: & cum animorū perpetua sit essentia, corpus sibi proximum perpetuò animare viuificareq; par est. Nam perpetuæ essentia proprius actus, viuificatio est sempiterna. Et hoc est profecto (vt id etiam obiter dicatur) quod recte perspicientibus Ari-

stotelem innuere voluisse vero consentaneum est, quando in secundo de animalium generatione cō-
 mentario cum ostendisset intellectualem animam à corpore esse separabilem, propterea quòd cū il-
 lius operatione corporea non communicat operatio, subiungit huic animorum speciei corpus certe
 aliquod cōuenire quod sit à genituræ corpore separabile. Et hæc profecto illa est vitæ speies, per quã,
 vt plerisq; in locis more suo refert Plato, alis præditus insignitusq; animus, & similis dijs effectus, cū
 eisdem vniuersum temperat & regit mundum. In secūdo autem animorum vehiculo, quod à nouitijs
 diximus præstari efficiq; dijs, vitæ quædam influitur species, non immortalis illa quidem, & perpe-
 tuo manens, vt prior illa de qua dictum est: verum diuturna quædam & longæua, & quæ multis an-
 norum curriculis cum illo perseveret: de qua mox plura dicemus. In postremo vero eorundem vehi-
 culo, quod ex varijs multiformibusq; conflatum naturis materiale & compositum terreumq; merito 10
 appellauimus, vitæ influitur species, quæ morti obnoxia, leuibus de causis facillè corrumpitur, & cito
 deficit, simulq; cum ipso interit corpore. Pari quinetiam rationis modo triplices dicuntur esse sensus
 ab animorum essentijs in tria hæc corpora trifariam constituti. Et in primo quidē vnicus est sensus,
 & is immaterialis & simplex, passionibusq; haudquaquã obnoxius, & omni puritate cōspicu^s: quod
 noster tangere videtur Maro cum dicit, Purūq; reliquit Aetherium sensum. Hunc præterea virtuti
 quam phantasiã vocant, eandem habere naturam pleriq; Academicorum voluerunt, & vtrorumq;
 essentiam vtriusq; communem esse dixerunt. In secundo vero animorum vehiculo quod tū spiritale &
 elementale, tum aërium à prædominante vocant elemento, vnicus etiam dicitur esse sensus, nō seors-
 sum quidem habens auditum, seorsumq; visionem, reliquosq; eo modo sensus, sed vnitos sanè, & in
 idem deductos: qua certe ratione principalem (vt arbitror) & vnicum vocat sensum Aristoteles illū 20
 qui de cæterorum operationibus sensuum constans fert iudicium. Cæterū is à priori de quo diximus
 distat sensu, quoniam neq; ea excellit puritate quã simplicis aurai ignem vocat Maro, & passioni pla-
 nè est obnoxius. nanq; superiora quidem cōprehendere non censetur, inferiora autem solū & extra-
 nea patiẽdo suscipit & admittit. In tertio autem vehiculo, quod pluribus appellauimus vocabulis,
 sed terreum præcipue Academici à prædominante vocant elemento, animi vis & præsentia plures
 efficit sensus, & omnes patibiles: vnitasq; dissipatur & diducitur illa quæ in superioribus censetur ef-
 se vehiculis: imbecillitateq; sua is quinquepartitò disunctus sensus, sensibiles sibi species haudquaquã
 continere conseruareq; potest. Vt igitur quæ de animorum vita sensuq; in ijs quæ recensuimus vehi-
 culis Academici memoriæ prodiderūt, pro virili breuiter perstringamus, sciendum est humanos ani-
 mos in ætherio quidem vehiculo ceu mundanos Deos vniuersalem influere vitæ speciem, cum qua 30
 vniuersum (vt dicunt) cum superioribus animis mundum temperant & gubernant. In secundo ve-
 ro vehiculo, cum quo generationis effecti sunt ciues, partialiter, vt inquirunt, vniuersalem infundunt
 vitam, cum scilicet eo in statu non vni tantum addicti sunt animi, sed ad varias vitarum species arbi-
 tratu electioneue sua insinuare se possunt. In tertio autem vehiculo crasso illo & terreo, partialis, imò
 singularis potius vitæ constituitur species, cum vniuersi vice nutu suo singularis cuiusdam rei cura
 tores moderatoresq; humani efficiuntur animi. Et hoc est quod de pennarum fluxione, illorumq; ex
 inde ad inferna casu diuinus refert Plato. Similiq; rationis via in illis sensus differentias variant &
 modos. In primo nanq; animorum vehiculo, ætherio scilicet corpore illis coalito, vnicum esse volunt
 sensum, eumq; acerrimum, purumq; & vnite in sese collectū, sensus reliquos comprehendētē, & nul-
 li præterea obnoxium passioni. quemadmodum enim mundus ipse qui vniuersalis est corpus animi, 40
 cum rotundus effectus est, vt circulari motione duos animi circulos ipsum cōstituentes imitetur (vt
 in Timæo est visum) tum sensus in sese habere censetur omnes, nō peculiaribus deductos seiugatos
 que sensiterijs, vt in partialibus est videre animalium generibus, sed vnitos & simul omnes, idemque
 in ipso sensibile, sentiens & sensus esse censetur: ita in primis, inquirunt, partialium animorum corpori-
 bus omnes certe simul sunt sensus. In secūdo autē corpore, videlicet spiritali, siue aërio vehiculo, vni-
 cum etiam, sed non ea puritate sensum esse dixerunt, qui tamen passioni esset obnoxius. In tertio ve-
 ro illo ostreaceoq; corpore cum multos esse sensus inter se diductos & seiugatos, tū ab externis etfã
 obiectis patibiles, & qui sensilia haudquaquam seruare vt dictum est valeant. Præterea cum hominē
 corpore vtentem animum ipse definiat Plato, hac etiam ratione viri illi triplicem asserunt esse homi- 50
 nem, & primum quidem incorruptibilem & immortalem, humanum scilicet animum ætherio vtentem
 vehiculo, qui veluti mundanus quidam Deus (vt retro dictum est) merito existimari potest, &
 cum comparibus mundum regit animis. Secundum autem hominem humanum esse asserunt ani-
 mum, dum spiritali siue aërio vtitur vehiculo, cum quo etsi non sempiternò perseverat, per multa ta-
 men annorum degit curricula. Dæmonq; terrarum incola esse censetur. quos aëre circumfusos terras
 peruagari, hominumq; facta inuisere Ascreus cecinit vates. Tertium vero & postremū hominem esse
 dicunt animum hoc mortali caducoque vtentem corpore, quem merito exulem extoremque appel-
 lare possumus, temporaneoq; addictū carceri, sed vt leuiore commodioreq; vtamur vocabulo, terrarū
 hospitē, ad cælestia contemplanda, quibus solum augetur & perficitur, natum. Qui demum tunc li-
 ber euadat, & vere ad patriam reuertatur suam, cum diffractò hoc terreo tetroq; carcere alacer libēsq;
 in auras exit: à quo tantum sanè abesse dicunt vt corporis interitu detrimenti quippiam patiatur, vt 60
 ignauum existimat creditq; vulgus, vt tum demum vegetetur & crescat, perfectionemq; proculdus
 bio vendicet & acquirat suam. Cæterum nã isthæc quæ dixi, apud vos comminisci videar, aut impus

denter fingere, locuples sanè Patonis nostri testimonium in medium adducam : vt quæ à me in præ-
 sentia de triplici ordine hominum audistis, de illo si placet etiam audiatis. In politia nanque de primo
 certe homine mentionem facit, quando dicit animos esse homines in Saturnia periodo, in qua quod
 immortale in nobis est, solum viuit, cū totus videlicet in mentē, id est in eius caput recurrit animus, di-
 uinæque propius sit vnitati. De secundo autem homine in Phedone loquitur Socrates cum dicit
 in extremis terrarū confinibus habitare homines longeuos magis & diuturniores, quàm sunt ij qui
 in hoc degunt loco. De tertio vero & vltimo quod loquatur homine, nihil est quod vos obtundā. Cla-
 rior enim est res, quàm vt vlllo testimonij egeat adminiculo. Est igitur homo, vt secundū Platonem
 concludamus, vtens corpore animus aut immortalis, aut longæuo, aut caduco & fragili, vitæque bre-
 uioris, quem *ἐφ' ἡμερον* græci appellare solent. Hæc cum intente satis (vt mihi visus est) recen-
 10 sisset Leonicus, finem loquendi fecit. Et Aluerotus, Præclare me equidem, inquit, Leonice, de
 triplici in nobis homine, deque tribus animorum vehiculis in præsentia differuisti: & vt de me ipso lo-
 quar, (nihil enim prohibet quæ vera sunt ingenue confiteri) multa ex te nunc didici quæ mihi prius
 erāt ignota: multamque gratiam Anagnostæ habeo nostro, qui nescio quo ductus spiritu nuper illa
 nobis carmina recitauit: nisi forsitan animus ipse, vt de se loqueremur, hanc illi iniecit mentem, vt
 nobis dictorum dicendorumve hanc præberet ansam. Non intermittendus igitur Leonice, inquit, ser-
 monis est cursus, neque molliter agendum. multa enim & præclara (vt mihi videtur) dicenda restant
 quæ de te audire expectamus. De animorum enim ad tria vehicula descensu solummodo est pertra-
 ctatum: quo autē modo ijdem ascendant animi, & ad opificem reuertantur suum, quæ illorum sanè est
 20 beatitudo & vera felicitas, quæve interim agāt & patiātur, nondū est enarratū. quare à te summopere
 omnes contendimus vt quæ reliqua sunt, in præsentia nobis dicere & declarare aggrediatis. Non
 ideo, inquit Leonicus, paulo ante reticui Aluerote, vt sermonis nostri finem facerem. Sciebam enim
 satis grandem mihi restare viam antequam ad materiæ huiusmodi calcem peruenire possem: verum
 vt vsu sæpenumero euenire solet, cum multa mihi vno tempore sese offerrent dicenda, à quonam po-
 tissime inciperem, animi ambiguus eram. Sed quod tunc animi intentione quærebam, nescio quomo-
 do dum me alloquereris, mihi sese obtulit, & præsto fuit. Consentaneū nanque mihi videtur quādo de
 triplici diximus homine, tribusque vehiculorum essentijs, necnon de sensus ipsius in vnoquoque va-
 rietate & differentia, de ipsis etiam vehiculis aliquid dicere, quanam sint forma figuraque præditi, &
 quibus agitentur cienturque motionum generibus. Cum enim (vt dictum est retro) superiora illa duo
 30 planè sint corpora, de tertio nanque in præsentia cum sub oculorum cadat contuitu, non est quod
 ambigere debeamus, & conformata esse illa, & aliquo cieri motu necesse est. Qua in quæstione Aca-
 demici, quos in præsentia consecretamur, orbiculata rotundaque illa esse copora, circuloque sine cōtro-
 uersia per figuræ exigentiam suæ agitari & moueri asseuerant. Id autem intelligi volo cum eorum
 moderatores, id est partiales animi qui in illis ceu curribus habenis parētibus vehuntur, menti maxi-
 me fiunt similes. neque hoc mehercule ab re. Quemadmodum enim (vt retro dictum est) mundus
 ipse vniuersalis corpus animi originem imitatus suam, tum globosus est figura & rotundus, tum circu-
 lari agitur motione: ita etiam partialium vehicula animorum, & illorū vtrobique sumpta motione,
 necnon vniuersitatum etiam quas totalitates vocant, suarum causa, primum ætheris ipsius, alterū æ-
 ris, tum rotunda & circinata esse, tum circulo moueri necesse est: cum naturaliter scilicet recteq; se ha-
 40 bent, absolutaq; sunt & libera. Verum quando annexa sibi habent corpora, dura inquam illa & mate-
 rialia, id est extremū illud vehiculum, neq; sanè agile, neq; habenis facilè parens, tūc profecto nō nihil
 à propria illa peculiariq; deuiant motione, temereq; sæpenumero & inconcinne feruntur. nam neque
 circulo exacte inculpabiliterq; moueri possunt, propter materialium sibi annexam corporum molē:
 neq; rursus recto cientur motu, propria peculiariq; in ipsis refragante & renitente natura. Et is pro-
 fecto vnus est laboris angustiaq; modus quem à materialium obtusorumq; contubernio corporū hu-
 iusmodi existimātur habere vehicula. Quāobrem in extremo isto ostreaceoq; corpore laboriosam erū-
 nosamq; nō immerito humanæ vitæ prouenire difficultatem ijdem asserūt viri, quoniā animorū agita-
 tiones motusve quatenus rationales intellectualesq; existūt, circulares (vt diximus) iure & merito esse
 debent: eoq; & motu & cōfigurationis forma cum ætherium illorum vehiculū perpetuò illis annexū,
 50 tū etiā elemētare prædita insignitaq; esse asseuerāt. Ceterū corpulētī crassiq; illi⁹ vehiculi naura & cō-
 tubernio in diuersum trahunt. istuc enim tū crescēdo & decrescēdo, tū sentiēdo & mouēdo recta pro-
 fus agitur motione, amboque illa gyratione circuloq; moueri nata, suo ferri agitariq; cogit motu.
 Laborat igitur & fatiscit homo tanquam præter naturam agitur suam. Et profecto sic se res habet.
 præter naturam enim id merito censendum est esse, vbi meliora excellentioraq; peioribus & viliori-
 bus parere coguntur. Verū vt alia de alijs emergere pullulareq; solent, & humanus plerunq; exiguæ
 occasionis initio multorum ferax est animus, quædam mihi de istiusmodi vehiculis nunc sese obtule-
 runt, quæ nihil prohibet (vt arbitror) hoc etiam in loco recensere. In diuinis enim legitur eloquijs Eze-
 chielis prophetæ visio quæ hanc ad rem forsitan tendere videtur. Locus autem est cum animalia qua-
 tuor illa aspectum ignis & ardentium lampadarum præ se ferentia, ire & reuerti in similitudinē ful-
 60 guris coruscantis dixit & præfigurauit. Ire nanq; & reuerti, circulo moueri potest intelligi. Cū enim
 sphericum mouetur corpus, in fine semper & principio motus sui merito existimari potest, & tum
 ire, tum reuerti verisimiliter dicitur. Lampadum vere commemoratio & flammaram coruscantisque
 CC.j.

fulguris, quid aliud signare videtur, quàm ætherium illud corpus ardens & lucidum, astroque vt diximus simile! Præterea rotæ apud eundem in rota similitudo & motus, duorum inter se vehiculorum complicationem figuramque, & motus speciem circularis innuere non immerito videri possunt. Helix quinetiam in cælum tendentis ignitus ille currus ab Heliseo conspectus huiusmodi de vehiculis sententiæ non iniuria quadrare potest: neque hoc immerito mehercule. innumeras enim (vt magno placuit Dionysio) hic etiam sensilis, nedum ætherius ille ignis præ se ferre videtur proprietates & similitudines, quæ superioribus diuinisque proculdubio quadrant conueniuntque naturis. Et ego hoc etiam in loco multa alia à patriarchis prophetisque mystice dicta, & huc sanè tendere visa, in mediū afferre possem: verum ne id agamus nunc, temporis nos breuitas admonet, cui necessario est parendum. Hic Aluerotus, Ita me dii ament, inquit, Leonice, vt ista mihi Academicorum dogmata adeo præclara esse, sic rerum quadrare naturæ videntur, nostrisque etiam consentire decretis, vt non immerito illorum ducem, Platonem videlicet, philosophorum deum appellauerit Cicero, quidam etiã è nostris philosophiæ parentem. Cæterum quoniam de duabus animi potestatibus, sensitua scilicet & mouente, dictum est satis, quoue rationis modo tribus illis conuenienter continenterque se insinuent corporibus, sufficienter est ostensum: de rationali etiam irrationaliue, & de altrice illius vi quid viri illi senserint, ex te audire nunc vellem, quænam sunt illæ, & quibus primo appareant in vehiculis, & vtrum ab illorum essentijs separabiles existant, an penitus separari non possint. De ijs cū audire cuperem, vererique ne tu (vt sæpenumero euenire solet) sermonis fluxu superfluentisq; copia materiæ aliò delabereris, iccirco te interpellauit, dicendorumq; legem nimis cupide fortasse, ne impudenter dicam, tibi imposui: verum, quæ tua est humanitas, amico ignosces cupide quæ recta sunt noscere volenti. Et Leonicus: Age age, inquit, Aluerote, siccine conuiuas accipis & tractas tuos, vt non solum quid comesse, sed etiam de quo loqui debeant, arbitrato dispenses tuo? Quare sic fiet, quando tu ita iubes. Noueris tamen quòd isthæc ipsa quæ nunc audire cupis, nõ ideo prætermisi, quia illorū oblitus essem, sed in alium planè distuleram locū, cum in animorū scilicet ascensu, de quo mox plura, hac etiam de re loqui cogitarem. verum nihil prohibet, quando ita vobis placere video, hic etiam de illis loqui. Animaduertendum igitur est altricem animi partem, siue vim illam & potestatem, seu potius vitam appellare voluerimus, quam nutritiuam recentiores vocant, (ab ea enim ceu vitarum vltima incipere nunc volo) in terreo crassoque corpore suum habere esse, inseparabiliterque illi inhærere, & cum illo penitus interire. Huiusmodi autem officium est vitæ, cum sustentare corpus illud & nutrire, tum augere, & in maius dare. Assumptos enim ea conficit cibos & potus, digestos que illos ad singulas eius partes transmittit & dirigit: duratque eousque hæc vitæ istius opera, donec cum hoc vehiculo in terris humanus degit animus, simulque cum illo (vt diximus) perditio desperit & corrumpitur. Irrationalis autem vitæ species in hoc vltimo animorum vehiculo suum vti que non habet esse, sed in secundo illo & aërio collocatur corpore, quod illi sedes subiectumque iure esse censetur. Appetitiones enim & desideria huiusmodi dicuntur esse vitæ germina, tum ambitiones, amores, odia, simultates: & ad summum omnia illa quæ animorum perturbationes & sunt, & merito appellari debent, hoc collocantur in loco, & ex ista nimirum pullulant vitæ species cum qua etiam diutius permanent, & opera ostentant sua. Rationalis autem vita, à qua characterem insigneque suum humanus accipit animus, in primo illo simplici ætherioque vehiculo merito collocari censetur. Cum enim id primo viuificet animus sibi à rerum opifice indissolubiliter copulatum, immortalis nimirum illud rationalique & purissima condecorat vita: quando inquam non deuo fertur calle, æquabiliterq; cursum dirigit suum, & quando (vt par est) inferioribus moderatur ratio, eorumq; dominatur, & non paret peioribus. Hoc autem sicut excellens diuinumque est opus, dum hic in terris degit animus, sic certe factu arduum & difficile merito esse existimatur, paucique huiusmodi censentur notæ, quos æquus amauit Iuppiter, aut ardens euexit ad æthera virtus. Quapropter in Phædro diuinus ille Plato vbi deorum vehicula tum æquabiliter riteque ferri scribit, tum habenis aurigæque parentia perpetuos agere circuitus dicit, statim subiungit alia animorum vehicula, de humanis loquens animis, qui veluti assectæ dominos comitantur suos, id ipsum summa cum difficultate & vix facere posse. Et hæc sunt quæ de tribus partialium animorum vehiculis, deque illorum vitis & sensibus ex Academicorum deprompta sacrarijs in medium adducere habui. Nec me præterit de huiusmodi animorum vehiculis varias antiquorum Academicorum fuisse sententias, & quasdam etiam omnino inter se distantes & contrarias, quæ ex multiplici Platoniorum commentariorum intellectu originem habuerunt, quæ tamem à posterioribus iisdemque legitimis eiusdem philosophi interpretibus non immerito fuerunt explosæ, quorum ego inhærens vestigijs, hæc quæ retro differui, quàm breuiter dilucideque potui, pro ingenij mei captu, temporisque breuitate collegi. Quare, si placet, antequam is elabatur dies, qui iam ad vesperam inclinare videtur, quod nobis reliquum est peragamus. Est autem, vt de humanorum purgatione animorum, & eorundem ad supera ascensu quæ viri illi senserunt differamus. Isthæc enim noster etiam tetigisse videtur Maro. Cæterum quod à principio sermonis nostri statim feci, istuc itidem in præsentia sanè facio. Admonitos enim vos esse volo, vt cum animorum ascensum descensumque auditis, huiusmodique prolata percipitis vocabula, non eos intelligatis qui corpori debentur motus, sed mutationes, siue

emanationes quasdam, seu inclinationes ipsis peculiare animis, quas vix bene mehercule intelligere, nedum verbis clare exprimere declarareque possumus. Dictū est enim in partialium essentia animorum quandam mutabilem inesse naturam, non semper in eodem statu permanentem, sed vicissim alia post alia permutantem. Magna præterea (vt hoc etiam obiter dicatur) animorum secundum Platonicos & diffusa est latitudo, neque ea tamen sine ordinis serie constituta. Alij enim sunt ex eorum numero animi, qui in generationem descendunt nunquam, id est in corpus generabile non decidunt: sed æternam separatamque & felicissimam degunt vitam: quales diuini sunt animi, illisque quicumque sunt proximi. Alia autem animorum est series quæ descendit quidem, & à meliori ad minus bonam delabitur vitam: verum haudquaquam vitiorum inficitur notis, neque quicquā subit mali, sed in puritate synceritateque perseverat sua: cuiusmodi dæmonum bonorum, nec non heroum animi esse censentur. Alij vero cum descendere, tum maculari & infici nati sunt animi: verum temporum quibusdam circulis purgari possunt, macularumque labem deponere, & rursus ad meliora redire, quales humani censentur esse animi. Quartum autem faciunt etiam animorum pessimum quoddam & maleficum genus, quod cadere potius quàm descendere dicunt, omnibus tum vitijs, tum malis commaculatum & deforme, quod neque ascendere posse amplius, neque velle asseuerant, cuiusmodi perniciosos maleficosque dæmonas esse autumant. Addunt quinetiam ijdem viri in summis illis primis ordinis animis neque secundum essentias neque secundum actiones suas vllum reperiri posse vitium, quod in infimis animorum vmbriis, & quarto illo pessimorum genere, secundū horum vtrunque proculdubio reperitur. In medio autem animorum ordine, id est in humanis partialibusque animis (nam heroū bonorūque dæmonū animi secundū deos censentur) vitium quidem illorum non attingere affirmant essentiam, posse autem actiones maculare & inficere: & iccirco istos solos, vt ad priorem reuertantur naturam, purgationibus indigere, quas in hoc etiam terreo ostreaceoque corporis ergastulo humanum assequi posse animum dicunt, si obsequens illud & minime rebelle tanquam mansuetum habuerit animal. Ieiuniorum enim abstinentijs maceratum, & cum precibus assiduis & intentis, philosophiæque insuper studijs, tum expurgationibus lauacrisve quibusdam, & vaporum generibus suffitibusque præparatum & concinnatum id corpus liberiores profecto & agiliorem efficit animum, & ad coniunctum etiam expurgandum corpus, quod secundum diximus animi vehiculum, mirum quantum facere videtur. Et hoc est profecto quod Platonicus refert Porphyrius: cuius quia verba huc spectantia teneo, nihil, vt arbitror, prohibet ea vt iacent ad literam inuersa totidem penè verbis in medium asferre. Ait enim ille. Quemadmodum aquarum latices illi qui à montosis scaturientes fontibus, per petrarum alueos deuoluuntur & fluunt, synceriores multo in corruptioresque esse solent, quàm ij qui per cœnosa palustriaque defluunt loca, quibus vt multam lutulentamque secum attrahant materiam est necesse: sic animus is qui sicci astrictive ministerio corporis vires temperat exercetque suas, melior proculdubio incontaminatiorque est, & ad prudentiam expeditior, quàm qui ex redundanti plenoque corpore id ipsum efficere contendit. Fœdatur enim, & veluti sordes contrahit animus cum ira & gaudio, tum libidine & timore, cæterisque huiusmodi extraneis affectionibus: quarum origo omnis & causa immodica esculentorum poculentorumque licentia non ab re esse perhibetur. quod etiam Heraclitus Ephesius innuere videtur cum dicit astrictum & siccum animum esse sapientiorum. Quamobrem cuius patere potest vltimum hoc vehiculum si recte & non perperam agatur, non nihil ad expurgandum animum facere posse. Extinctis enim sine potius sedatis perturbationibus illis quas in secundo ipsius vehiculo cum irrationali vita sedem habere retro diximus, agilior profecto expeditiorque efficitur animus, eosque producere pennarum pullulos incipit, quibus ad supera nullo postmodum negotio euolare possit. Sed quoniam magna hominum pars quo minus id facere possint, & vitæ præsentis illecebris, & præposteræ educationis vsu præpediuntur, quibus etiam extrema vitæ suffragatur species, quam altricem appellauimus, quæ corpus hoc fouet & colit, & veluti plus nimio indulgens nutrix dum immoderantius pascit, eo ipso perditum it magis: exiens hinc animus haudquaquam liber exire potest, & multum secum corporis abducat necesse est. Et hæc profecto pestes sunt & labeles quas in diuinis carminibus illis noster commemorauit Marto, cum dicit:

Quin & supremo cum lumine vita relinquit,
Non tamen omne malum miseris, nec funditus omnes
Corporeæ excedunt pestes, penitusque necesse est
Multa diu concreta modis inolescere miris.

Hæc enim post hominis interitum, terreique vehiculi dissipationem in vita perstant irrationali, eiusque elementalī siue aërio corpusculo, in quo multis postmodum temporum curriculum humanus degit animus, cum quo etiam antea vitæ perperam gestorum meritas luere pœnas dicitur. neque hoc ab re mehercule. Diuina enim prudentia, quæ omnia regit & temperat, non solius esse rerum, sed & ipsius bene esse (vt aiunt) decentem gerit curam. quapropter haudquaquam humanus ab illa negligitur animus, cum ad id quod præter naturam illi sanè est, fuerit delapsus, sed conuenientem ægritudinis suæ assequitur curationem. Et quoniam (vt aiunt) peccandi delinquendique ratio voluptatis cuiusdam suasu titillationeque illi fuit acquisita, ex-

purgari posthac dolore & cruciatibus non immerito cenferi debet animus. istic nāq; contraria etiam contrariorum sunt medicamenta. Quamobrem expurgatus utiq; lāguet doletq; animus ijs cruciandi pressus generibus, quibus affici apud inferos fontes perhibentur. Quod profecto haudquaquam fieri posset si ab hoc terreo corporis ergastulo absque aërio illo vehiculo liber & absolutus exiret animus. non enim solitarius à corpore quicquam pati posset, cum materiales huiusmodi & actiones & passiones corporum non animorum naturæ propriæ & peculiare existant.

Ergo exercentur pœnis, veterumq; malorum

Supplicia expendunt. aliæ panduntur inanes

Suspensæ ad ventos, alijs sub gurgite vasto

Infectum eluitur scelus, aut exuritur igni.

Pro delictorum enim in anteaçta vita conditione, perturbationumque impressionibus id vehiculum nulla proportionis mensura aut dissipatum distractumque à calore immodico, aut e contrario à frigore geluve immoderatus compactum & constipatum, dolore suo peculiarique cruciatu animum ipsum mouet & afficit, & propter illam quam græci sympathian, nos naturæ concordiam appellare possumus, illam proculdubio conturbat, & grauiter dolere facit, non dissimili sanè rationis modo, quo hic apud nos corpore dolente ob naturale quo illi afficitur vinculum, condolet & compatitur animus. Aliquandiu igitur, vt Pythagoricis Platoniscq; placuisse videtur, huiusmodi purgationis generibus, & debitis exercitijs pœnis apud inferos merito esse & plecti censetur animus, nondum à generationis regno absolutus, sed deorsum manens. quod profecto illi non contingeret si exiens liber illico (vt diximus) & emancipatus, omni deposita corporis sarcina sursum ferretur.

Sed (vt rectro dictum est) fieri non potest vt id illi prius contingat, & à generationis conditione absoluatur, quàm se ipsum conuenientibus temporum periodis expurgauerit. Quoniam enim *αὐτοκίνητος*, id est se ipsum mouens, & à se mobilis humanus est animus, & naturali quadam voluntatis ratione ab ipso effluit deceditque bono, (mutabilitatem enim quandam in illius essentia reperiri diximus) vt rursum ascendat, sursumque feratur, sponte sua ipsum à se ipso expurgari necesse est. Nam pœnarum apud inferos loca conditionesve haudquaquam animum sursum reducere queunt (non enim ea illorum est vis) verum id solum efficere valent. id tantum illis acceptum referendum est, quod animos scilicet conuertunt & admonent, & vt sese respiciant faciunt: qui postmodum se ipsos dignoscentes, proprio peculiarique quodam naturæ suæ impetu & appetitione, quam

ὄρμη Græci vocāt, se ipsos expurgant: volentesq; & sponte sua id sanè exuunt, quod antea volentes & sponte sua induerant, vinculaque voluntarie disrumpunt illa, quibus voluntarie antea fuerant præpediti. Quamobrem iidem postmodum subiungunt viri, de Zoroastis Mercurijque, necnon Pythagoræ & Platonis sententia asseuerantes partiales animos posteaquam apud inferos multa diuque perpeffi fuerint, legitimumque purgationis expleuerint tempus, plus minusve secundum ea quæ perperam in priori gesserant vita, ceu à generationis absolutos lege, simul cum aërio vehiculo iracundiam appetitionemq; & omnino vniuersam irrationalis vitæ speciem deponere, liberofq; iam, & ab ijs quæ deorsum humique eos detinebant absolutos, posthac in ætherio illo puroque corpusculo, quod à summo rerum opifice fabrefactum perpetuò illis annexum esse diximus, totum illustre rotundumque & astro simile, cum cælestibus dijs felicem beatamque agere vitam. Et tunc demum naturæ restituti suæ, vereque ad patriam reuersi, partiales censentur animi, qui eousq; extorres peres

grinique merito existimari poterant. Quamobrem vt eo citius perueniri possit, ore Pythagorico Zoroastis fertur ænigma hoc modo nos admonētis: *μὴ πνεῦμα μολύνῃς, μηδὲ βαρύνῃς ἐπὶ πείθει*. quod totidem verbis inuersum latine sonat. Ne fœdes spiritum, neve profundum facias planum. per spiritum & planum, aërium (vt aiunt) illud significans vehiculum, non quia corpus non sit atque profundum, sed propter tenuissimam splendidissimamque puritatem, quasi non corpus esse censeatur. Præcipit igitur & nos admonet Zoroastes ne propter terre caducique affectionem corporis cogamus hoc ipsum etiam corpusculum dum à præsentia abscedit vita, impurum sordidumque & veluti stigmatibus quibusdam insignitum isthinc abscedere. Cæterum locus iste me admonere videtur vt priusquam ad alia pertranseam, digrediar paululum, dicamque etiam quonam cultu

curave aërium hoc corpusculum dum adhuc in terris degit animus, custodiri integer conseruarique possit. quod profecto etsi pro parte retro dictum est, dum terre corporis pro animi salubritate curam enarrauimus, quia tamen viri illi zoroastis præceptum explicantes nonnulla hac etiam de re memoriæ mandauere, nihil prohibet opinor illa nunc etiam breuiter percurrere. Afferunt enim corpusculum illud proculdubio ali & nutriri, non autem eo quo terreum hoc corpus alitur modo: sed vaporibus quibusdam, suffituumque generibus, non quadam sui parte receptis, & in alijs rursum partibus confectis & digestis, quod in hoc terreo corpore altricem efficere diximus vitam, vbi etiam diuersa varios ad vsus visuntur instrumenta, sed totum per se totum ali, non alio similiore quàm spongiarum exemplo, quæ se totis nutrimenta capiunt, receptaque conficiunt, & illis nutriuntur. Quamobrem viri, inquit, boni, qui huiusce rei curam gerunt, non nihil studere videntur vt subtilioribus siccioribusve vtantur cibus. Inedia quinetiã corpus hoc terreum macerant & conficiunt, ne spiritale illud crassescat vehiculū, sed purum, tenueve, & naturæ suæ conforme quàm maxime reddatur. Expurgationes præterea, & mysticas adhibent ceremonias,

vt id commodius assequi valeant. Nanque vt terrea isthæc crassaq; corporis moles aqua diluitur & nitescit, puraq; vt esse potest, lauacris & nitro smegmatibusq; quibusdam redditur: ita spiritale id animi corpusculum cum ieiuniorum abstinentijs, & precibus, tum lustrationibus suffituumq; generibus quibusdam ad naturam reuertitur suam, puramq; & tenuem acquirit synceritatem. Quâobrem post terrei interitum corporis, cum hoc aërio corpusculo sic probe curato non diu apud inferos & in generationis regno humanus perstat animus, sed illo etiam exutus, ætherium illud sempiternò sibi annexum (vt diximus) regit gubernatq; corpus. Verum si secus ac dictum est huiusmodi concinnatum curatq; fuerit corpusculum, impurumq; cum illo à terris abscesserit animus, longo quodâ temporis spatio vagari illum, & cum hoc corpusculo per inuia desertaq; & squalentia terrarum loca diu errare asseuerant. Ex quo etiam simulacra quædam plerumq; & hominum ferarumq; similitudines & idola, necnò silentes vmbraarum effigies circa tumulos & sepulcra videri refert Plato. Nò enim id quod cernitur, animus esse censetur (siquidem sub conspectu non cadit ille) sed impurus (vt aiunt) is sanè est animus illo vtens aërio corpusculo, quod multum sordium à terreo crassi corporis contubernio secum attraxisse videtur: quod etiam impura postmodum vsus diæta, terrenaq; infectus halitu crassescit, & cerni nimirum videriq; potest, haud expressiori similitudinis argumento, quàm aëris, qui purus quidem existens, & visioni peruius, haudquaquam cernitur. si vero coalescat, & in nubem cogatur, crassescit certe, formaq; capit varias, & bene conspici videriq; potest. Quam ob causam vero consentaneū existimari potest impuros hos animos cum consimilibus sui corpusculis errantes & vagos, alia rursus corpora, cum ferarum, tum hominum ingredi, quorum cõtubernio societateq; adeo plerumq; gaudeat, vt vix inde postea extrudi auellive possint. Et fiunt hominis illius nouissima, vt inquit veritas, peiora prioribus. Cæterum non vnus solummodo, sed simul etiam plures impuri huiusmodi spiritus. idem sæpenumero ingredi occupareq; possunt corpus, quod vexant profecto postea & male habent, nisi imprecationibus quibusdam, & mysticis carminum quorundam excantationibus operose mehercule & difficulter admodum inde extrudantur. Sed quoniam satis iam euagati sumus (si placet) vnde digressi fuimus reuertamur. Humanos dixeramus animos propriæ restitutos naturæ, & ad patriam postliminio reuersos, cum connato sibi indissolubiler corpore beatam degere vitam. Quamobrem id quod in Platonis Phædro Socrates loquitur, istuc mehercule innuere videtur. Dicit enim animos cum ex lethea emerferint aqua, id est cum à generationis conditionibus liberi euaserint, annatis sibi denuo pennis quas antè amiserat, altius euolare, eoque loci peruenire, vbi primo cælestem cum mundanis simul dijs, deinde supercælestem cum supercælestibus circuitum agant, eo scilicet ordine, vt alij cū alijs ibi numinibus circūuagētur, huiusmodiq; circuitus alternis repetant vicibus: quam nimirum felicitatem beatæq; vitæ conditionem idem etiam in Platonis Symposio Socrates augere & in maius dare videtur cum dicit, purgatos animos qui diuinam præ cæteris pulchritudinē amauerūt, in ipsam tandem diuinæ pulchritudinis pelagus sese profus immergere, diuinisq; ibi liquores non tantum bibere, sed illis ebrios etiam factos in alios iam ex se ipsis transfundere. Cæterum in epinomide supremum beatitudinis felicitatisq; colophonem concludit Plato, vbi ait animum purgatissimum, omnium mutabilitate firmata, tum multiplicitate collecta, sese in propriam peculiaremq; vnitatem intellectu ipso superiorem penitus colligere & conferre, per hancq; statim in vnitatem diuinam intelligibili mundo superiorem iam transferre, deoque potius viuere quàm se ipso, cui certe mira quadam lumen per intelligentiam ratione sit coniunctus. Et hæc profecto vera est felicitas, diuinique iam effecti animi suprema beatitudo. Id autem effici vult Plato diuina quadam luce, quæ profecto non aliter in mente resurgat, quàm si amore dei accensus profus animus in ipsum transformetur Deum. Ex quo nimirum diuinum amorem in Platonis Phædro omnibus diuini furoris gradibus animique bonis longissime præposuit Socrates. Quibus profecto consentire attestarique videntur multa illa & præclara quæ in sacris nostratum elogijs de amore & charitate scripta reperiuntur. Sed iam, si placet, receptui canamus. nam & de ijs quæ fuerant proposita, satis (vt arbitror) pro virili à nobis est pertractatum: & diei iam finitæ terminus vt loquendi etiam finem faciamus, non immerito nos admonere potest, nisi fortasse vobis aliter videtur. Et Aluerotus, profecto, inquit, Leonice, & nobis abūde (vt pro ijs etiam loquar) hac de re in præsentia satisfactum esse confiteor, & ea sanè dixisti quæ tum vniuersam nobis Platoniam scholam totis (vt aiūt) foribus aperuerunt, tum Maronis nostri luculentissima illa diuinæq; carmina adeo explicauerunt, vt nunc demum mihi illa exacte clareque intelligere videar. Antè enim vt in diei splendore oculis captus cernit quidem ille nihil, aliqua tamen solis claritate perfunditur: ita ego in rerum tantarum luce nonnulla superficie tenuis dignoscens, ad interna reconditaque planè cæcutiebam. Verum quædam (vt opinor) restare videntur, de tribus scilicet illis versibus iam recitatis, qui alios mirifice claudere, & eleganter componere visi sunt. nihil enim de illis est pertractatum. Quamobrem si de ijs etiam aliquid in medium adduxeris, & nobis certe omnibus abunde satisfeceris, & natali insuper meo conuenientissimam disputationis coronidem imposueris. Sunt autem carmina illa (vt nosti) huiuscemodi.

Has omnes, vbi mille rotam voluere per annos
 60 Letheum ad fluuium, deus euocat agmine magno,
 Scilicet immemores supera vt conuexa reuisant,
 Rursus & incipiant in corpora velle reuerti.

De animorum enim descensu, & ad superos regressu, qui statis quibusdam temporū spatijs eueniūt, à te retro dictum est, quando de mutabilitate cum animorum essentijs connata, cuius gratia neque semper sursum, neq; deorsum semper partiales perstant animi, sed per vices eunt redeuntq; verba fecisti. Verum quidnam sibi vult annorum numerus ille quem scribit Maro, sicco (vt aiunt) calce pertransisti. quare si quid ab illis habes quod in medium afferre possis, nobis recensere ne graueris, nisi fortasse finitus ille & terminatus pro indefinito à Marone hoc in loco positus est numerus. Et Leonicus, Vera, inquit, narras Aluerote, neq; numeri me illius fugerat ratio. Sed quoniam annexam secū illius speculatio profundissimam de fato habet quæstionem, cuius disquisitio & longa sanè est, & plus certe virium requirit, quàm meas esse nunc sentio, iccirco consultò ab ijs destiti. Humani namq; animi dum sursum manèt, à fatali prorsus necessitate sunt liberi. cū autē descendūt, quod natura sponteq; sua illis proculdubio euenire diximus, sub fati necessario legibus constituūtur: cæterum plus minusve, vt plus aut minus corporibus addicti fuerint suis. qui enim bene vixerint, & in terris cælestem (vt aiunt) egerint vitam, philosophiæq; veris mysterijs fuerint expurgati: ij profecto hoc etiam in loco possunt puri liberiq; degere, & ab omnibus ijs quæ fatali apportantur lege, vere sequestrari, nisi quantum summa est necessitas vt illis propter cognationem coniunctionemq; corporis communicent & obsequantur. Et istiusmodi fortasse est quod inquit ille, Sapiens dominabitur astris. Huius quinetiam notæ excellens est ille vir qui in Theæteto à Platone describitur, qui corpore quidē in terris est, mente autem supra cælos versatur, neq; vbinam terrarum sit animaduertit, atq; etiā id ipsum quod nesciat nescit. Qui autem corporibus addicti sunt animi, ad illaq; vergunt & nutant, contrario certe se habent modo. Curant enim quæ curanda non sunt, eaq; negligunt quæ summo studio quære re sectariq; deberent: quare fati eos subijci legibus summa est necessitas. Quod si in peius etiam ruāt, mortaliq; vitæ & irrationali fuerint emācipati, tanquam abdomini seruiens beluæ, tunc serui penitus, obnoxiaq; fato fiunt mancipia. illis enim posthac vtitur fatū tanquam omni ratione carentibus. Elegerūt namq; illi hanc vitæ speciem, & eligentes merito sibi conuenientem degūt vitam. Sed isthæc (vt dixi) pulcherrimas prolixasq; de fato disceptationes nimirum secum afferunt, in quas profecto dum me abstinere prædico, prudens sciensq; penè incidi: quas forsitan tentare aliàs conabimur: nunc quo minus id facere possimus, temporis excludimur angustijs. Nihil tamen prohibet quod expositulas Aluerote vt de Maroniano etiam annorum numero aliquid in præsentia breuiter in medium adducamus. Statum quendam animorum circuitum, mille annos Academici esse voluerunt. Cum hos nomino, vniuersam à Zoroaste Mercurioq; mox à Pythagora & Platone descendentem philosophiā intelligi volo. Mille inquam annorum periodū partiales animi, siue recte, seu secus in terris vixerint, aut in cælis cū dijs (vt diximus) aut in pœnarū apud inferos locis, antequā ad secundarū electionē vitarū deueniāt, trāsmittere dicūtur. Et hęc statā decretāq; animorū periodū esse autumat secundū quā vires exercēt suas: vnusq; descensus in illa, vnusq; ascensus vniciq; partiali debetur animo: cum neq; sursum manere (vt diximus) incommutabiliter possint animi, neq; rursus deorsum semper stare illis sit concessum. Cuius profecto rei hanc etiam esse volunt rationem. Hominis aiunt ætatis esse mensuram & terminum centum annos, quemadmodum etiam in Platonis politia determinat Socrates. Is enim numerus cum à denario numero quadratus existat, qui sanè in se omnes numerorum continet species, quas capitales arithmetici vocant numeros, & excellentis nimirum esse naturæ, & inferiorum animalium excellentissimo homini, qui illius vitæ claudat periodum, non immerito attributus esse censetur. Porro is numerus si per decem multiplicetur, & ex quadrato efficiatur solidus & cubus, Maronianum illum mille annorum reddit completq; numerum. Decies enim decem decies, millenum faciunt numerum, qui & cubus sanè est, & ab illis $\chi\theta\upsilon\nu\iota\sigma$ id est terrestris appellatur, ob firmitudinem inconcussamq; stabilitatis rationem terræ elemento tanquam peculiaris & affinis assignatus. Dicunt igitur hunc animorum conuenientem esse circuitum, & ceu mille annorum peregrinationem quandam, à generatione videlicet ad generationem alteram, vt decupla sit illis vel delictorum malorumq; præteritorum apud inferos expensio, vel econtra recte factorum in terris penes superos merces & cōpensatio. Hęc Academici de partialiū naturis animorū Aluerote, vt ex illorū cōmentarijs percipi dignosciqu; potest, proculdubio sensisse vidētur: quæ ego eo tenus (vt retro dixi) approbāda tenendaq; cenfeo, quatenus nostris, id est christianis cōcordāt quadrātq; dogmatibus: alia autē quæ nō eiusdem sunt notæ, neq; sentiēda omnino, neq; admittēda esse contendo. Quantū enim quisq; ab illis discesserit, tantum profecto à rerum natura veritateq; ipsa elongari aberrareq; certissimū esse iudico. Hęc cum dixisset Leonicus, finem loquendi fecit. Sub his dictis introducti tibicines quidam tibijs præclarissime cecinerunt, intentosq; præterita disputatione cōuiuatarum animos concinna modulationis harmonia relaxarunt. Et quoniam iam instabat aderatq; nox, remanentibus cum Alueroto alijs, ego & Leonicus & Hieronymus frater circiter accensis luminibus inde discessimus. Habes Capella Alueroti conuiuium: in quo etsi quæ ad corpus pertinebant epulæ decentes sanè sumptuosaq; fuerant, longe tamen animi escis, quibus à Leonico copiosissime fuimus accepti, inferiores vilioresq; merito existimari possunt. Verum memineris eius de quo paulo ante cōuenimus, vt tu mihi inuicem cras operā præstes tuam. CAP. Memini: & ita fiet.

10

20

30

40

50

60